

021152

DIA

BUYRULDU

Heywood, Colin

A buyuruldu of A. H. 1100 / A. D. 1689 for the dragomans of the English embassy at İstanbul (Notes and documents on the English dragomanate, I) .-- Universidad de Las Palmas de Gran Canaria (Servicio de Publicaciones), Zaragoza, 2005 : The balance of truth. Essays in honour of Professor Geoffrey Lewis
Edit. Çiğdem Balım-Harding, C. Imber , pp. 125-144,
French literature (Muslim authors)

Ursinus, Michael

A corpus of original buyruldus from the chancery of Rhodes, 1837-1867 .-- 2012-13 ISSN: 0082-6847 : Turcica: Revue d'Etudes Turques, vol. 44 pp. 341-368, (2012- 13)

Ottoman Empire - 19th century | Chancery practice diplomatic documents | Rhodes | Dodecanese | Greece | Archives documents

12 MART 1992

Copie de l'ordre viziriel (بيورلد ي صورتى) rédigée et traduite par A. C. Barbier de Meynard.
Centenaire de l'Ecole des langues orientales vivantes, p. 66.

Buyuruldu

15 SURAT 1991

madde: BUYURULDU

A.Br. : c. V, s. 164

B.L. : c. IV, s. 2042

F.A. : c. , s.

M.L. : c. II, s. 667

T.A. : c. VIII, s. 495

21152

2974 EBIED, R.Y. & YOUNG, M.J.L. Two buyurultus in Arabic from the seventeenth century. *Archivum Ottomanicum*, 6 (1980) pp. 101-106.

Buyuruldu

11 OCAK 1994

Buyuruldu ve İlmü Heber Defterleri

12 OCAK 1994

Atila Çetin

MADEE TATILKARISTAN
SÖZLEŞME BİREKİ BİR ÖZEL

Türk Dünyası Araştırmaları Dergisi
c.1, s.4, sf.83 Şubat 1980

12 OCAK 1994 - Buyuruldu

ČAR, Hatidža. Jedna bujuruldija bosanskog namjesnika Jegen Mehmed-Paše iz 1743. godine. (Ein Buyuruldu des bosnischen Statthalters Jegen Mehmed Paschas aus dem Jahre 1743.) *Prilozi* 27 (1977) pp. 276-286.

MADEE TATILKARISTAN
SÖZLEŞME BİREKİ BİR ÖZEL

volume of 16 *okkas*.²⁵ Correspondingly, in seven monasteries the average production fluctuated around 155 kg, and in two monasteries, Chilandariou and Gregoriou, reached 225 kg of wine per *stremma*. The fact that in nine out of twenty monasteries average production approaches the figures for yield per *stremma* in 17th century and those of the first decade of the 20th, led me to conclude that this register did indeed record production and not tax.

I have tried to show that the Ottoman registers provide useful information on viticulture and wine production in Greek lands during the first centuries of Ottoman rule, a period we know very little about, and for which Greek sources are limited. While much significant work has certainly been undertaken on literature, art, and folklore, all of which has been used unsparingly, work on releasing the information contained in the Ottoman registers concerning the four centuries of Ottoman rule may prove equally and perhaps even more useful. Otherwise, we shall just have to continue to satisfy ourselves with the incidental information in the accounts of the travellers of the period, or simply bypass it altogether, jumping from the last Byzantine sources straight to the reports of the first agronomist, Gregorios Palaiologos of Constantinople, who was invited to Greece by Capodistrias.²⁶

"OSMANLI VERGİ DEFTERLERİNDEN ŞARAPÇILIK İLE İLGİLİ BULGULAR (15-17. YY.)"

Özet

Bu makalede Osmanlı vergi defterlerinden 15-17. yüzyıllar için üzüm ve şarap üretimi ile ilgili niteliksel ve niceliksel bulgular verilmektedir. Osmanlı döneminde Yunan illerindeki şarapçılığı da alacak çalışmaları teşvik etmek amacıyla da araştırmacıların bu niceliksel verileri kullanlarına yardımcı olabilmek üzere bazı yöntemsel araçlar da önerilmektedir.

Girit Kikladlar, Pelopones, Makedonya, Eğriboz gibi değişik bölgeleri kapsayan çeşitli defterlerden örnekler alınmıştır.

Bu ön çalışmaya dayanılarak şu gözlemler yapılabilir. Yunan illerinde üzüm geniş bir alan üzerinde yayılmış olup vergi gelirleri açısından önemli bir kaynak teşkil etmekteydi. Üzüm üretimi doğrudan ticari şarap üretimine bağlıydı. Genellikle sözkonusu dönemde Yunan illerinde köylerde üzüm tek ürünü olmayıp ancak tamamlayıcı bir niteliğe sahip idi.

Anahtar Kelimeler

Şarap, Girit, Mora, Adalar, Eğriboz, Makedonya, Aynaroz, bağcılık.

²⁵ Eulogios Kourilas Lavriotes, *Athos, Light in the darkness. Forests and Arable Land on Mount Athos, The Agriculture* (in Greek), Athens 1935, p. 140. On the variety of volumes of wine measures during the Ottoman period, see J. Kabdra, "Poids et mesures employés dans les sandjaks balkaniques aux XVIe et XVIIe siècles. (Contribution à la métrologie ottomane)", *Sbornik Prací Filosofické Fakulty Brněnské University* 20 (1968), p. 119-120.

²⁶ Gregorios Palaiologos, *On Viticulture and wine-making. A manual for the villagers of Greece*, Athens 1836. Gregorios Palaiologos is the author of the Greek novel "He who has suffered much" (1839) published in Karamanli (Turkish with Greek characters) with the title "Temaşa-i Dünya ve Cefakâr ü Cefakeş" (1871) by Evangelinos Misaclidis. See the edition *Temaşa-i Dünya ve Cefakâr ü Cefakeş* (eds. R. Anhegger, V. Günyol), İstanbul 1988.

3 TEMMUZ 2002
MADDE 113 İKİNCİ FIKRİNİN
SONRASI İLE İLGİLİ OLARAK

TOKAT ŞER'İYYE SİCİLLERİNE GÖRE BEYLERBEYİ BUYURULDULARI

Ali AÇIKEL*

ÖZET

Osmanlı diplomatliğinde yüksek rütbeli görevlilerin kendilerinden aşağı mevkilerdeki kimselere gönderdikleri emirlere "buyuruldu" denilir. Yazıldıkları yer bakımından merkez ve taşrada yazılanlar olarak ikiye ayrılır. Taşrada yazılan buyurulduların ekserisini beylerbeyi buyurulduları oluşturmaktadır. Eyalet merkezlerinden sancak ve kazâ merkezlerine gelen beylerbeyi buyurulduları şer'îyye sicillerine kaydedilmektedir. Makalemiz, Tokat Şer'îyye Sicillerinde kayıtlı buyuruldular yardımı ile beylerbeyi buyuruldularının diplomatik ve muhteva analizlerini içermektedir. Böyle bir çalışma, taşra idaresinde beylerbeyilik müessesesini ve beylerbeyilerin görevleri hakkında bilinenleri teyid yanında ilave bilgilerle daha iyi anlamaya katkı yapacaktır.

Anahtar Kelimeler

Buyuruldu, şer'îyye sicili, Tokat, beylerbeyi

Giriş

Osmanlı diplomatliğinde yüksek rütbeli görevlilerin kendilerinden aşağı mevkilerde bulunan kimselere gönderdikleri emirlere "buyuruldu" veya "buyuruldu" adı verilir. Buyuruldu terimi Türkçe "buyurmak" fiilinden yapılmış bir isimdir¹. Buyurulduları, şekil bakımından beyaz üzerine buyuruldular ve telhis/takrir, arz üzerine buyuruldular; yazıldıkları yer bakımından merkez ve taşrada yazılanlar olarak sınıflandırmak mümkündür². Taşrada yazılan buyurulduların ekserisini beylerbeyi buyurulduları oluşturmaktadır.

Buyurulduların tanımı ve diplomatik rükünleri, Osmanlı paleografyası ve diplomatliği üzerine yapılan çalışmalarda büyük ölçüde ele alınmıştır³. Bu alan-

* Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

¹ Mübahat S. Küttükoğlu, "Buyuruldu", *DİA*, VI (1992), s. 478.

² Aynı yazar, *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatika)*, İstanbul 1994, s. 198.

³ Osmanlı paleografyası ve diplomatliği hakkında kapsamlı birkaç çalışma için bkz. Lajos Fekete, *Einführung in die Osmanisch-türkische Diplomatie der Türkischen Botmässigkeit in Ungarn*, Budapest 1926; Mikhail Guboğlu, *Paleografia și Diplomatica Turco-osmana*, Bükreş 1958; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Tuğra ve Pençeler ile Ferman ve Buyuruldulara Dair", *Belleten*, V/17-18 (1941), 114-157; Aynı yazar, "Buyuruldu", *Belleten*, V/19 (1941), 289-318;

türbelerinden hangisinde olduğu malûm değildir; çünkü her iki türbede de isimsiz birçok kabir vardır [1].

Bu vakfiyedeki diğer şahitler arasında Dolacı ibni Cemalüddin -el-hafız, Mahmud ibni Ebubekir, Tabib Mehmed ibni Mahmud, Sıvaslı Abdülvahid ibni Mehmed [2] isimleri geçiyorsa da bunların tercemei hallerine dair şimdilik bir malûmat elde edemedim. Osmanlıların ilk zamanlarına ait vesikaların elde edildikçe neşrolunması Osmanlı Tarihinin karanlık noktalarını aydınlatacağından, tarihçilerimizin bu hususta en küçük bir vesikayı bile ihmal etmiyerek neşreylemeleri rica olunur.

BUYRULDI

Prof. İ. HAKKI UZUNÇARŞILI

T. T. K. azasından Balıkesir Meb'usu

Emretmek, ferman etmek, hükmeylemek manalarına gelen «buyurmak» mastarından alınan «buyruldu» tabiri Osmanlılarda bir tabir ve bir ıstılahı mahsus olmuştur. Buyurmak mastarından alınarak türkçemizde kullanılmış ve kullanılmakta olan bir hayli müstakları daha vardır. Meselâ buyruk, emir, hüküm, yarlıg, ferman manalarına geldiği gibi buyruk tutmak, emir ve fermana itaat etmek, muti olmak demektir: buyurma = emretme demek olup elden buyurtmak, elden havale ettirmek, verilen hükmü kâğıdın üzerine yazdırmak, kâğıt buyurmak, icab eden maslahatı tahriren emir ve havale eylemek mefhumlarını ifade eder. Makamı tazim ve ihtiramda, ifade buyurmak, teşrif buyurmak, ikamet buyurmak, emir buyurmak, iltifat buyurmak gibi mürekkebi mastarlar bugün dahi lisanımızda kullanılmaktadır.

Buyruldu ve buyuruldu (buyuruldu) ıstılahı Osmanlı Devleti muamelâtında, Vezir ve Beğlerbegiler tarafından bir işin ne surele yapılacağı hakkında ya re'sen veya bir muamele üzerine derkenar suretiyle verilen direktifin adıdır. Her hangi bir iş hakkında (şöyle yapılması emrolundu) yerine tazimen (şöyle yapmak buyuruldu), (...hükümleri yazılmak buyuruldu), (Babıâliye takdime müsaereat edesiz deyu buyuruldu), (... hilâfından mücanebet idesiz deyu buyuruldu) ilâh... gibi emirlerin sonuna gelen bu tabiri mahsustan dolayı Veziriâzam, Vezir ve Beğlerbegilerin emirâmelerine «buyuruldu» denilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğunun ilgasına kadar sadriâzamların ya re'sen veya bir muamele dolayısıyla mektubi kaleminden yazılan kâğıtlara «buyuruldu-i sâmi» ismi verilmektedir. Bu buyuruldu'nun divan yazısı diye maruf olan yazı yani «divanı yazı» ile yazılması ve baş tarafına da Sadriâzâmın ismini havi sadaret mührünün basılması usuldendi. Bu buyuruldu'nun sonundaki «buyuruldu» tabiri Tanzi-

[1] İlk altı padişahın Bursa'da kâin türbeleri : Ahmed Tevhid (Tarih-i Osmanî Encümeni Mecmuası sene 3 s. 977).

[2] Şekayık'ın Yıldırım Bayazid devri ulemasından olarak gösterdiği Abdülvacid Mehmed'in bu zat olması muhtemeldir.

021152

BUYRULDU

-
- 1 AHMET ÖNAL, 18. yüzyıla ait buyuruldu mecmuası (Türk Tarih Kurumu y.70-değerlendirme transkripsiyon), Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2006